

**FAABORG-MIDTFYN
KOMMUNE**

*Sammen skaber vi det
bedste sted at bo*

Pædagogisk læreplan for Lundsbjerg Børnehave.

LUNDSBJERG BØRNEHAVE

leg og natur - venskaber der du'r

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for personalets pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner i relation til de intentioner, mål og krav, som fremgår af Dagtilbudsloven. I teksten finder du løbende links til supplerende informationer på vores og andre relevante hjemmesider.

Læreplanen er et fagligt dokument, hvor du som læser får et kig ind i det pædagogfaglige rum. Efter hvert afsnit indsætter vi beskrivelser, hvor du kan læse om, hvordan personalet omsætter den pædagogiske læreplans intentioner og mål i praksis. Du vil her blive præsenteret for to pædagogiske værktøjer *Miniprojektbeskrivelser* og *Praksisfortællinger*, som personalet bruger i arbejdet med pædagogisk læreplanlægning.

Et *Miniprojekt* er en handling eller et forløb, som sættes i gang af en eller flere pædagogiske medarbejdere, med henblik på at planlægge, undersøge, evaluere og udvikle pædagogisk praksis. *Praksisfortællinger* er fortællinger om udvalgte episoder fra pædagogisk praksis, fortalt af pædagogiske medarbejdere, med henblik på at formidle, undersøge og udvikle den pædagogiske praksis. Formålet med at bruge disse værktøjer er, at realisere det pædagogiske grundlag og mål i den pædagogiske læreplan.

Gennem personalets beskrivelser får du mulighed for, at følge deres overvejelser og valg, når de udvikler og udfolder pædagogikken inden for læreplanens forskellige områder og temaer. Vores pædagogiske læreplan opdateres løbende med nye projekter og fortællinger fra praksis.

Vi håber du finder relevant viden og indsigt undervejs – rigtig god læselyst!

01-02-2024

Dette er et materiale fra Faaborg-Midtfyn Kommune.

Der er hentet inspiration fra Børne- og Undervisningsministeriets "Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold" samt "Skabelon til pædagogisk læreplan".

Miniprojektskabelonen er udarbejdet i samarbejde med UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole.

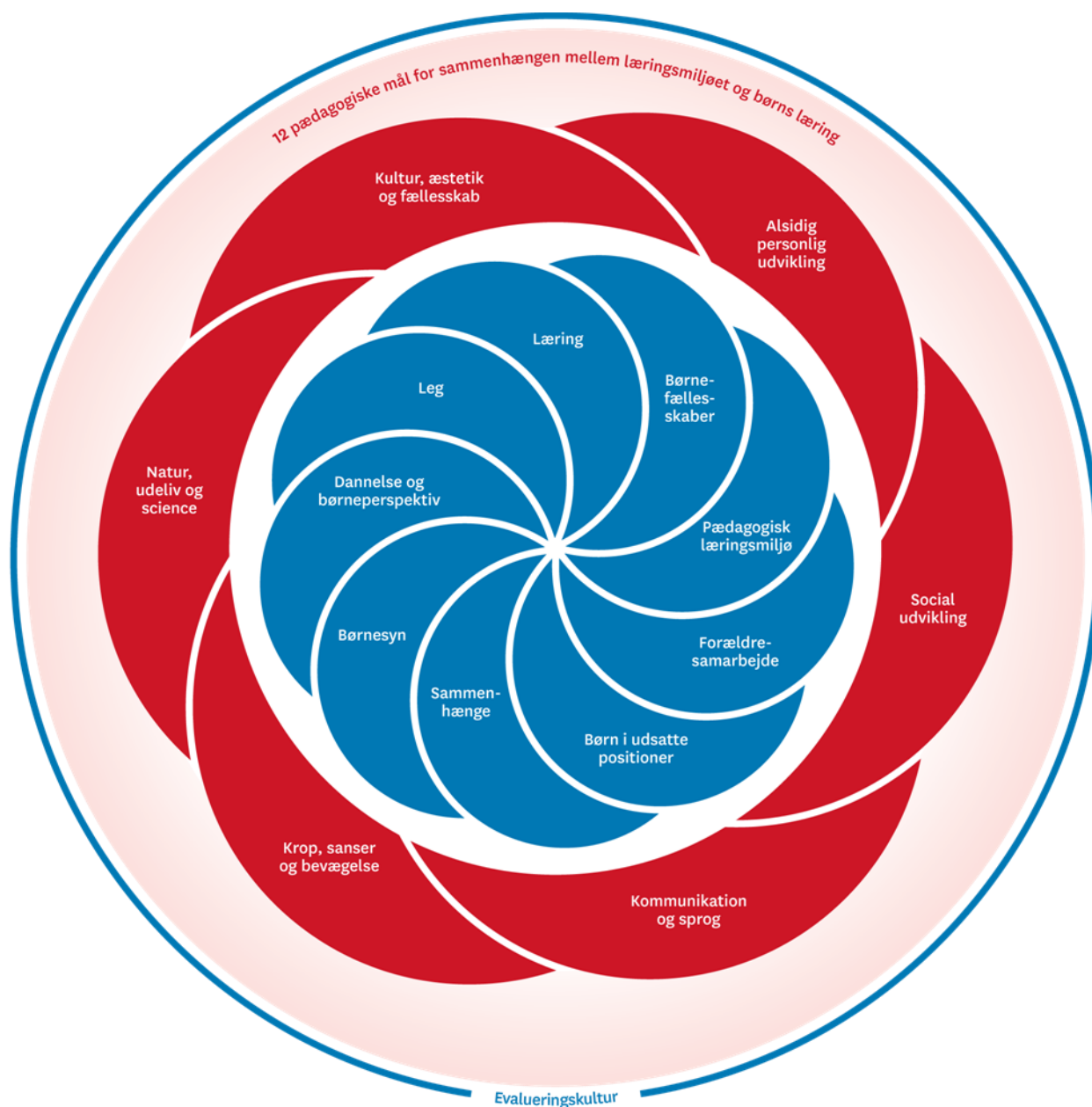
Skabelon til praksisfortællinger er udarbejdet med inspiration fra "Pædagogens grundfaglighed -Grundbog til pædagoguddannelsen", DAFOLO.

Indhold

Pædagogisk læreplan for Lundsberg Børnehave.....	1
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	5
Hvem er vi?.....	7
Pædagogisk grundlag.....	9
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	10
Miniprojekt: "Struktur på Løvestuen" – Januar 2020.....	12
Evaluering af Miniprojektet.....	13
Pædagogisk læringsmiljø.....	14
Miniprojekt: "Læringsmiljø i børneperspektiv" – Oktober 2019.....	15
Evaluering af Miniprojektet.....	16
Samarbejde med forældre om børns læring.....	17
Følg linket til Miniprojekt: "Sprogunderstøttelse i hverdagen" – marts 2020	17
Børn i udsatte positioner.....	18
Sammenhængende børneliv	19
Organiseringen og arbejdet med de yngste børnehavebørn	19
Overgange fra børnehave til skole	19
Miniprojekt: "Besøg på Rolfsted skolen" – Februar 2020	20
Evaluering af Miniprojektet.....	20
Praksisfortælling: "Besøg på Rolfsted Skole" – Februar 2020.....	21
Analyse og fortolkning.....	22
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan.....	23
Inddragelse af lokalsamfundet	23
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	24
Følg link til Miniprojekt: "Læringsmiljø i børneperspektiv" – Oktober 2019	24
De seks læreplanstemaer	25
Alsidig personlig udvikling	26
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:.....	26
Social udvikling	28
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:.....	28
Kommunikation og sprog	30
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:.....	30
Miniprojekt: "Sprogunderstøttelse i hverdagen" – marts 2020.....	31
Evaluering af Miniprojektet.....	32
Krop, sanser og bevægelse.....	34
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:.....	34

Natur, udeliv og science	36
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:.....	36
Miniprojekt: "Udeuge i Spejderhytten" – September 2019.....	37
Evaluering af Miniprojektet.....	38
Kultur, æstetik og fællesskab	39
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:.....	39
Evalueringskultur	41
Hvordan skaber vi en evalueringskultur?	41
Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan?	42

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der løbende til publikationen.

I Faaborg-Midtfyn kommune har vi udviklet et værktøj - *Læringsblomsten*, som hjælper os med, at holde styr på temaer og mål i den pædagogiske læreplan. Det gælder både når vi planlægger vores hverdag med børnene, samt når vi reflekterer over sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer, vi skaber, og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Her kan du få en præsentation af [Læringsblomsten](#)

Læringsblomsten findes også i en papirudgave, som du kan se et eksemplar af, hvis du henvender dig til personalet i vores dagtilbud.

Vi anvender blandt andet Læringsblomsten, når vi arbejder med *Miniprojekter* og *Praksisfortællinger*. Læringsblomsten giver os et overblik, når vi skal forholde os til læreplanens 6 indholdstemaer, samt de 12 mål for sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Temaer og mål er fastlagt via lovgivningen, og således fælles for alle dagtilbud i landet.

Hvis du vil vide mere om, hvordan personale og bestyrelser er blevet klædt på til at styrke arbejdet med pædagogisk læreplanlægning, kan du finde yderligere information på [Faaborg-Midtfyn Kommunes hjemmeside](#)

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold.

Lundsbjerg børnehaven er selvejende og hører under dagtilbuddet i Fåborg Midtfyn kommune. Det er en børnehaven med børn i alderen 2,11 år til skolestart. (det år børnene fylder 6 år)

Institutionens adresse:

Lundsbjerg børnehaven, Ådalen 4, 5863 Ferritslev

Nærmiljø og omgivelser i Lundsbjerg børnehaven:

Lundsbjerg børnehaven er beliggende i en mindre by med god infrastruktur til Odense, Nyborg, Svendborg og den fynske motorvej. Der er busforbindelser til Odense, Nyborg og Svendborg samt lokale busser, der hovedsagligt servicerer skolebørn til Ferritslev friskole og Broskolens to afdelinger i Rolfsted og Årslev. I Ferritslev er der stisystemer rundt i villakvarterene som sikker skolesti mellem Ferritslev og Rolfsted. Fra Lundsbjerg børnehaven er der gåafstand til Vindinge Å, Lodskoven, Sønderkoven. Der er et rigt og blandet fx foreningsliv fra flyplads til fritidshuset med koncerter og andre kulturarrangementer og en stor gymnastikforening i Rolfhallen.

Legepladsen i Lundsbjerg børnehaven er en stor del af vores hverdag, da vi prioriterer at være ude hver dag og nogle dage er vi ude hele dagen. Legepladsen er ca. 6500 m² med grønne græsarealer, skrænter med træer, buske, blomster og bær. Vi har stimulerende legeredskaber og vores egen skov, hvor vi kan gå på opdagelse.

Indendørs er børnehaven også stor. Vi har ca. 300 m² fordelt på tre stuer med tilhørende grupperum og to hemse, et køkken og en stor gymnastiksal.

Pædagogisk profil:

"Leg og natur – venskaber der du'r."

I Lundsbjerg børnehaven har vi ekstra meget fokus på at børnene danner gode og positive relationer, samt stærke venskaber. Vi arbejder med legen som det bærende element for at danne de stærke relationer. Personalet har igennem dagen forskellige roller i og ved børnenes leg. Vi har en pædagogisk profil som understøtter legen ved at personalet kan være medspiller i legen, eller tilskuer eller instruktør. Så om børnene leger alene eller børnene leger sammen, vil personalet have en rolle i en eller anden grad. Vi ved at børnene danner og udvikler sig i leg og det understøtter vi. Se afsnitte vedr. leg.

"Jeg skulle ønske dagens barn lekte mer enn der gjør. For den som leker som liten får en rikdom inni seg som man kan øse av hele livet. Man bygger opp en varm, hyggelig verden inni seg. En verden som gir styrke om livet bliver vanskelig. Et sted man kan ty til i motgang og sorg." af Astrid Linngren

Her finder I links til andre relevante oplysninger på vores hjemmeside.

[Kontakt og åbningstider](#)

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Her beskriver vi, hvordan de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag kommer til udtryk hos os. De øvrige fire elementer i det pædagogiske grundlag skal fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan, så dem kan du læser mere om i de følgende afsnit.

BØRNESYNET:

Det at være barn har værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år. (§8 stk. 2)

- *Det er vigtigt at alle børn føler sig velkommen og set, og mødes derfor med er "Godmorgen eks. Oliver".*
- *Der er navneopråb hver formiddag, for at inkludere alle, så barnet føler sig set og have en værdi for fællesskabet.*
- *Hvert barn, der kommer ind i børnehaven, bliver mødt som et selvstændigt, værdifuldt individ.*
- *Fx får nogle børn ro om morgenen, andre et knæ, andre igen lidt legetid før morgenmaden. Vi justerer os efter hinanden, fordi vi er forskellige og har forskellige behov. Børnene vælger selv mad ud fra det udvalg der er på bordet.*
- *Vi bestræber os på at se bag om barnets handlinger, spørger ind og forstå, guide og vejleder.*

DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIV:

Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten af en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Barnet skal inviteres til at være aktiv deltagende og være medskabere af sin læreproces. (§8 stk. 2)

- *Deltagelse i små og større grupper, hvor der skabes rum og tid til turtagning, så alle børns stemmer høres, der spørges ind til og man lytter til andre. Fx samling hvor en' taler ad gangen og får lov at byde ind med det man har på hjertet.*
- *Vi inddrager børnene i daglige gøremål, som at dække bord, selv hælde vand op, selvsmøre sin mad, selv tage tøj på. Vi opfordre børnene til at hjælpe hinanden, fx store hjælper små med at tage tøj af, når vi kommer ind fra legepladsen.*
- *Børnene støttes i deres medbestemmelse ved, at de høres og evt. gives valg.*

LEGEN.

Legen har værdi i sig selv og er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen skal nogen gange støttes, guides og rammesættes for at alle børn kan være med, og legen udvikler sig positivt. (§8 stk. 2)

- *Vi vægter at være deltagende og guidende voksne i børnenes leg. At være på gulvet sammen med børnene og støtte dem i legene. Nogle gange sætter vi rammen for legen og andre gange udvider vi og udfordrer børnene med nye ideer til legen.*
- *Fx En voksne opfinder en hundeleg, der starter på legepladsen. Der er mange roller; hund, storesøster, baby, hvalp, dyrelæge. Der trænes tricks, fodres, plejes, aes, nogle bliver syge, nogle løber væk og så tager alle hundene på ferie i Jesperhus, Lalandia og sommerhus. Den voksne leger med, støtter op om forslag, italesætter adfærd, trækker sig og kommer på banen igen. Til sidst leger børnene alene.*
- *Vi har en hverdag, hvor der bevidst skabes tid og rum til børns leg.*

LÆRING.

Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte og spontant opståede aktiviteter, i rutinesituationer mm. Der pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse (§8 stk. 2)

- *Vi lærer ved at øve os, og det er okay at fejle.*
- *Vi lærer af erfaringer – også andres.*
- *Når man hælder vand op og spilder, henter man en klud og tørrer op. Skifter evt. bukser. Så prøver man igen.*
- *Vi indretter det pædagogiske læringsmiljø, så legetøj er i børnehøjde, og rummene er indrettet, så børnene har mulighed for at bruge kroppen.*
- *Vi understøtter at børnene i legen, øver samarbejde og uenighed. At de afprøver forskellige løsninger, udforsker miljøet og finder sammen.*
- *Vi understøtter børnenes legende tilgang til læring, ved at sætte os i børnehøjde, og være nysgerrige, undrende og eksperimenterende sammen med dem.*

BØRNEFÆLLESKABER:

Leg, læring og dannelse sker i børnefællesskaber – alle børn skal opleve at være en del af et fællesskab, og blive lyttet til og respekteret. Der er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet (§8 stk. 2)

- *Vi er bevidste om vigtigheden af børnefællesskaber, og guider og støtter op derom. Børnene inviteres ind i legen sammen med andre. De voksne leger med og trækker sig når legen er godt i gang.*
- *Vi tager udgangspunkt i børnenes relationer og kompetencer, når der laves mindre grupper.*
- *Der er navneopråb hver formiddag, for at inkludere alle, så barnet føler sig set og have en værdi for fællesskabet.*

[Her finder du links til andre relevante oplysninger på vores hjemmeside om, hvordan vi forholder os til de fem centrale elementer.](#)

[Vores grundlæggende pædagogik.](#)

Vi arbejder hele tiden med udvikle vores *Børnesyn*, samt syn på *Dannelse og børneperspektiv*, *Leg, Læring og Børnefællesskaber*. Efterhånden som vi arbejder med elementerne i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan de fem elementer bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene.

Miniprojekt: "Struktur på Løvestuen" – Januar 2020

Personalets udviklingsfokus

Vi er nysgerrige på hvorfor børnene ikke fordyber sig i leg over længere tid, men løber rundt fra leg til leg. De ignorerer de voksnes rammesætning, og har en typisk reaktion med enten trods, vrede eller de begynder at græde, når der sættes krav/grænser.

Vi er nysgerrige om en fast og tydelig dags- og ugestruktur, vil hjælpe børnene til at fordybe sig i leg samt blive i aktiviteter over tid.

Miniprojektets fokus

Da vi er 2 nye pædagoger som er ny startet på stuen, vil vi have fokus på, at skabe en fast struktur på stuen. En hverdagsrutiner, med fokus på faste aktiviteter, hvor børnene er delt op i mindre grupper og en fast ugestruktur.

Miniprojektet skal bidrage til at udvikle:

- Børnekultur
- Hverdagsrutiner
- Leg og fællesskaber

Projektdeltagere

Løvestuens 19 børn (yngste/mellemgruppen) og 3 personaler deltager i projektet.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Børnene skal opleve:

- At tage hensyn, eksperimentere, udforske, møde modstand og forskelligheder i trygge rammer sammen med gode kammerater og hjælpsomme voksne. (social udvikling)
- At kunne engagere mig samt lege og deltage i forskellige fællesskaber, hvor jeg kan få hjælp til at regulere mine følelser og håndtere både med- og modgang. (alsidig personlig udvikling)

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Som pædagogisk medarbejder skaber vi miljøer:

- Der understøtter sammenspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale samt børn imellem (alsidig personlig udvikling).
- Vi forventer at se en direkte sammenhæng mellem det læringsmiljø vi skaber og børnenes evne til fordybelse og aktiv deltagelse i leg.
- Vi er opmærksomme på vores egen rolle som pædagog i de aktiviteter og rammer vi sætter op.

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

Vi har oplevet, at den tydelige ramme som både uge-/dagsstrukturen og de voksnes autenticitet har skabt, har påvirket børnene positivt. De deltager aktivt i de tilrettelagte miljøet (tidligere var der ofte 3-4 børn som ikke ville deltage i samling og græd).

Vi har set en direkte sammenhæng mellem hverdagsstrukturen og børnenes evne til fordybelse og leg.

Personalet har også erfaret at vores positionering både i huset og i rummet, har en stor betydning for børnenes fordybelse i leg. Fx kan de yngste børn fordybe sig over længere tid, hvis den voksne sætter sig på gulvet sammen med dem og rammesætter legen, samt har fokus på vores egen rolle.

I kraft af at vi har haft en vekselvirkning mellem "fri leg" og legegrupper sammensat af de voksne, har vi oplevet, at nye legerelationer dannes i de styrede legegrupper, har bredt sig til den "fri leg" og ude på legepladsen.

Vi vil forsat have stor fokus på den visuelle formidling, dagens struktur, opdeling af børnegrupper, den tydelige ramme og de voksnes positionering.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

De fysiske rammer bliver meget bedre brugt, og flere "hjørner" i huset anvendes.

Der er større fordybelse, og antallet af rollelege er steget markant.

Vi ser flere nye legerelationer er etableret, og mange børn leger mere bredt.

Børnene er mere selvstændige, og har større tro på egne evner. Flere er begyndt at vinke selv om morgenen. Mange børn vil ikke med hjem når de bliver hentet.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Her beskriver vi, hvordan vi hele dagen skaber et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ:

- *Rummene er fysisk indrettet og tingene har fast pladser, så børnene har mulighed for selv at overskue og nå materialerne/legetøjet.*
- *Rummene indeholder forskellige tilbud og indhold fx gymnastiksal, familierum/dukkekrog, konstruktionsrum, krea-værksted.*
- *Vi arbejder bevidst med inkluderende små og store fællesskaber.*
- *Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns kompetencer og behov og tilrettelægger en hverdag, hvor barnet og dets styrker er i centrum.*
- *Vi bestræber os på, at der er tid til læring i dagligdagens rutiner fx toiletbesøg, i garderoben og borddækning. I garderoben giver vi børnene god tid til at øve sig selv i at tage tøj af og på, de voksne støtter og guider.*
- *Børnene er medskabere af deres dag i børnehaven, og inddrages, i rette sammenhæng, med deres initiativer, perspektiver, interesser og holdninger til dagens gang og indhold.*
- *Personalet er bevidste om deres afgørende betydning for udviklingen af det gode læringsmiljø i børnehaven, og er derfor løbende undersøgende og reflekterende på hinandens og egen praksis.*

Herunder ser I en illustration – Læringsmiljø-modellen. Den viser, hvilke elementer der tilsammen udgør det pædagogiske læringsmiljø: De daglige rutiner, vokseninitierede aktiviteter og børnekultur – holdt sammen af lege og fællesskaber.

Her finder I links til andre relevante oplysninger på vores hjemmeside.

Vores kendetegn.

Vi arbejder hele tiden med udvikle vores *Pædagogisk Læringsmiljø*. Efterhånden som vi arbejder med læringsmiljøet i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi udvikler læringsmiljøet i vores hverdag sammen med børnene.

Miniprojekt: "Læringsmiljø i børneperspektiv" – Oktober 2019

Personalets udviklingsfokus

Vi vil ha` fokus på storegruppens tumlerum. På nuværende tidspunkt leges der kun brydelege eller lege hvor der leges højrystet. Der er kun puder og tæpper i rummet. Det bruges som frirum. Kan rummet ændres så det får en anden funktion?

Miniprojektets fokus

Vi ønsker:

- Ændring af rummet (læringsmiljøet),- ud fra børnenes ønsker.
- Have fokus på, om børnenes rutiner og brug af rummet sig, hvis indretningen af rummet ændres?
- At undersøge, om inddragelse af børneperspektivet i indretningen af rummet, vil ændre noget på fællesskabet i legen? Skabes der nye legerelationer?
- At finde ud af, og børnene vil tage rummet til sig, og vil der finde leg og læring sted fremadrettet?

Projektdeltagere

Storegruppens drenge deltager i miniprojektet.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Børnene vil opleve:

- At de ser hinanden på en ny måde, når det nu er selvvalgte legeting der er i rummet. De har selv været med til at indrette det. Slæbt møbler m.m.
- At udvikle sig sprogligt, socialt og finde nye legerelationer. De vil øve sig på at indgå kompromiser, da der nu er flere muligheder i rummet.
- De vil opleve ejerskab af læringsmiljøet, da det er valgt ud fra deres egne ønsker

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

De voksne kan erfare om det lønner sig at lave børneinterview og der igennem lytte til hvilke ønsker børnene selv har. Og så føre det ud i livet.

Appellerer den nye indretning til andre børn end dem der var i tumlerummet tidligere.?

Har vi alle 6 læreplanstemaer i spil?

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

Først erkendelsen af at rummet ikke fungerede optimalt. Herefter beslutningen om at spørge børnene. Og så den praktiske del, med børneinterview.

Vores erfaring må være, at det gavner at spørge børnene og agere efter hvordan deres svar lyder.

Vi vil helt klart benytte børneinterview oftere.

I dette tilfælde har børnene taget deres beslutning/ ansvar på sig. Det viser vores iagttagelser tydeligt.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Børnene har følt ejerskab til rummet. De har deltaget i en demokratisk proces hvor de er blevet hørt og taget alvorligt. De har været med til at lave de regler, som der er i rummet nu.

Drenggruppen har styrket fællesskabet omkring planlægning og rammesætning på rummet.

Vores ønske omkring en anden form for leg i rummet er blevet opfyldt. Nu leges der ikke slåskampe lege derinde, - men mere konstruktionslege og rollelege.

Der er langt færre konflikter nu.

Der er også kommet yngre børn med i legene. Det ses, når børnene fra den anden gruppe nu også bruger rummet.

Vi hører at drengene minder andre om de regler der er hvis man vil benytte rummet.

Opfølgning

Det er den nuværende storegruppe og deres voksne, som har bestemt hvordan det skal være i rummet nu. De slutter 1. april, hvorefter der kommer en ny storegruppe, med nye voksne. Det bliver så dem der må følge op på om rummet svarer til de behov den nye gruppe har.

Videndeling

Den styrkede pædagogiske læringsplan har et fast punkt på vores personalemøder. Her har vi faglig sparring med hele personalegruppen.

Der udover har vi i personalestuen en mappe liggende med mini-projekterne, - så vi altid kan læse og drøfte hvad der er skrevet om det.

Øvrige tanker og forståelser

I forbindelse med at drengene indrettede ovenstående rum, - har pigerne også indrettet et rum. Dette har også givet god viden. Er dog ikke blevet til et miniprojekt.

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring"

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Vi arbejder hele tiden med udvikle vores *Samarbejde med forældre om børns læring*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan samarbejdet med forældrene er med til at sikre trivsel, læring, udvikling og dannelse for børnene.

Følg linket til **Miniprojekt: "Sprogunderstøttelse i hverdagen" – marts 2020**

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Her finder I links til andre relevante oplysninger på vores hjemmeside.

[Forebyggende indsatser](#) , [Børn med særlige behov](#)

Vi arbejder hele tiden med udvikle vores *Arbejde med børn i udsatte positioner*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi skaber et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn lige muligheder for at deltage i hverdagens fælleskaber.

Sammenhængende børneliv

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

[Her finder I links til andre relevante oplysninger på vores hjemmeside.](#)

Organiseringen og arbejdet med de yngste børnehavebørn

Det er vigtigt, at vi skaber en tryk overgang fra vuggestue til børnehave. Børn er forskellige og der vil altid være individuelle behov, som vi skal være opmærksomme på.

Allerede ved 2-2 ½ år begynder vuggestuen at målrette den pædagogiske indsats ift. at barnet snart skal starte i børnehave.

Da vi er et lille hus, vil de fleste vuggestuebørn kende børnehavens voksne, mange af børnehavebørnene, samt de fysiske rammer inden opstart. Det giver vuggestuebarnet en tryk og god ramme for at starte i børnehaven.

Vi laver forskellige aldersopdelte aktiviteter og mindre legegrupper på tværs af stuerne, hvor de ældste vuggestuebørn deltager sammen med de mindste børnehavebørn.

Lundsbjerg Børnehus har også et godt samarbejde med de lokale dagplejere, som løbende kommer på besøg i huset. Herudover deltager dagplejerne i 'Åben-låge'- arrangementer i huset, 3 gange om året.

Inden opstart i Lundsbjerg børnehus får barnet tildelt en gruppe, enten Flodhestestuen eller Løvestuen.

I forbindelse med de første måneder i børnehaven, vil barnet være en del af en modtagergruppe, hvor formålet er, at skabe en tryk overgang fra vuggestue/dagpleje til børnehave.

Vi ønsker at børnene i modtagergruppen skal føle sig inkluderet i et lille fællesskab i børnehaven, hvor der planlægges aktiviteter målrettet deres udviklingstrin.

Det er vigtigt for barnets trivsel, at det får kendskab til de fysiske rammer i børnehaven samt løbende udvikler en tryk relation til både børn og voksne.

Overgange fra børnehave til skole

Vi arbejder hele tiden med at bidrage til et *Sammenhængende børneliv*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi sikrer sammenhæng i børnenes liv og læring, i overgangene mellem hjem, dagtilbud og skoler, samt hvordan vi tilrettelægger vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Miniprojekt: "Besøg på Rolfsted skolen" – Februar 2020

Personalets udviklingsfokus

Vi vil have fokus på overgang fra børnehave til skole:

Vi vil undersøge hvilke effekt et besøg i Rolfsted Skoles kommende forårs SFO, har på børnene.

Miniprojektets fokus

Overordnet er miniprojektets fokus, at børnene skal forberedes til "skolestart". Via for-besøg vil vi skabe brobygning mellem børnehave og skole.

Vi vil understøtte:

- Børnenes interesse og mod til at deltage aktivt i dagens program. (nysgerrige)
- Børnenes åbenhed overfor nye relationer til kommende klassekammerater. (sociale kompetencer)
- Hvad taler de om efterfølgende, når vi er hjemme igen.

Projektdeltagere

Deltagere i for-besøget er 10 børn fra børnehavens storegruppe, som 1. april 2020 skal i forårs SFO på Rolfsted Skole + 2 personaler.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Børnene vil opleve:

- Kendskab til lærerne.
- De fysiske rammer på skolen. (rundvisning)
- Hilse på de nye klassekammerater. (tryghed)
- Hilse på de gamle venner fra børnehaven (føle sig savnet,- gensyn)

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Børnene får en fælles oplevelse, som de kan samtale ud fra, når de er hjemme igen.

At vi oplever nye relations dannelser, allerede ved dette besøg.

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

Som forventet var det en god oplevelse at være på skolen. Forventnings glæden hos børnene på gåturen op til skolen var tydelig. Der blev snakket rigtig meget mellem børnene. Og stillet spørgsmål til de voksne. Vigtigt at børnene også får billeder på hvad der venter dem i fremtiden. Så de får ro i sjælen. Så vigtigt at få svaret børnene på alle deres spørgsmål.

Alle børnenes spørgsmål skal tages seriøst og besvares, så barnet føler at der er givet svar på deres spørgsmål. På skolen er det vigtigt at vi er ved siden af barnet, hvis der opstår en situation, hvor barnet har brug for støtte.

Læringsmiljøet er her på skolen og efterfølgende hjemme i børnehaven. Mest optimalt er det hvis alle børn i den kommende forårs SFO er inviteret til besøgsdagen. Så alle har hilst på hinanden. Godt at vi er fælles om dagen, så vi hjemme kan evaluere og besvare spørgsmål efter besøget.

Genkendeligheden mellem skole og institution. Både i forhold til personer, materialer og aktiviteter. (f.eks sange, rim remser) God ide at indføre besøg af den kommende pæd. I forårs SFO i børnehaven. Så skolen også har set det miljø, som børnene kommer fra.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Børnene er en del af børnehavens storegruppe, som er sammen hver dag.

Vi har arbejdet meget med relationer, og den måde vi er på overfor hinanden. Bl.a. med fri for mobberi. Samtidig har vi indført små opgaver, hvor man skulle sidde og arbejde med noget. Det kunne være skriftligt eller leg, historiefortælling o.lign. Vi har haft piktogrammer, så børnene altid vidste hvad dagen ville bringe. Så der var accept af hinanden i gruppen generelt- forud for besøget.

Det har betydet at børnene var åbne overfor hvad der skulle ske på skolen. Alle udførte det som lærerne havde planlagt for dem. De lyttede, stillede spørgsmål og var generelt meget interesserede, og trygge. De var åbne overfor hinanden fra egen børnehave, - men også overfor de børn, som kom fra andre børnehaver.

Opfølgning

Besøget skulle ha` været fulgt op med endnu et besøg. Men pga corona blev det ikke til noget.

De 2 voksne der var med gruppen afsted, evaluerer indbyrdes besøget. Den plejer at gavne op til det næste besøg på skolen, som altså i år blev brat afbrudt.

Videndeling

Vi refererer besøget på et personalemøde til børnehavens øvrige personale. Vi laver en praksisfortælling fra dagen.

Når børnegruppen starter på skolen, følger en voksen med på skolen de første 3 mdr. for at lette overgangen fra børnehave til skole for barnet.

Øvrige tanker og forståelser

Vi var kun på besøg på Rolfsted skole 1 gang i år. P.g.a. corona-virus blev både børnehave og skole lukket. Derfor blev det ikke optimalt i år.

Praksisfortælling: "Besøg på Rolfsted Skole" – Februar 2020

Indledning – begyndelse

Den 20. februar 2020 skal 10 kommende ForårsSFO-børn og 2 voksne fra Storgruppen på besøg på Rolfsted skole, hvor de 10 børn skal gå i ForårsSFO.

Fortællingen starter i børnehaven, derefter på skolen og slutter i børnehaven.

Hændelse– handlingsforløb

Efterhånden, som børnene kom i børnehaven, blev der snakket mere og mere om besøget. De sagde, de glædede sig, spurgte hvornår vi skulle gå. Mens de legede, sang de: "det bli'r en dejlig dag i dag, vi skal op i skolen". Vi skulle gå kl. 8.30, og alle gjorde sig klar ligeså snart, de voksne sagde de skulle. Vi skulle gå 1-2 km, og det regnede, men børnene snakkede og snakkede. Glade forventningsfulde.

Da vi kom til skolen, blev vi modtaget af 3 voksne fra SFO'en. Vores børn havde brug for lidt støtte – hvor skal tøjet hænge – hvor skal madpakkerne være – hvor skal vi sidde. Vi fik frugt af sfo'en, og mens vi spiste det, blev børnenes navne 'råbt' op. Der var 4 børn fra andre børnehaver. Også de voksne fra sfo'en præsenterede sig. Vi sang et par sange, som alle kendte. Der begyndte at være børn udenfor vinduerne, der glædede sig til, at vi kom ud. Og man mærkede, hvor gerne vores børn gerne ville ud til dem.

Efter ca trekvart time blev det frikvarter. Børnene var hurtig i tøjet og ude på legepladsen, hvor de hilste på og legede med de "gamle" børn, de kendte og søskende. Vi voksne var med ude, og ingen af vores børn stod hos os og ikke ville lege, også selvom det var koldt.

Frikvarteret varede 20 min., så ringede klokken, vores børn reagerede "skal vi så ind i klassen". Da vi sad i klassen 10.30 fik vi at vide, at vi skulle tegne vores eget ansigt. Så ville det hænge i klassen næste gang, vi kom. Alle gik frisk til opgaven og afleverede til ny voksen.

11.30 spiste vi madpakker, og så skulle vi gå hjem igen. Selvom børnene nu var lidt trætte, udtrykte de glæde ved besøget.

Afslutning

Tilbage i børnehave ville de gerne fortælle om besøget. Senere på dagen var også forældrene spændt på at høre om vores besøg.

Analyse og fortolkning

Hvad er barneperspektivet i fortællingen?

- Børnenes sang og glæde inden vi skulle gøre os klar, fortalte os, at de sammen kunne glæde sig og havde en positiv forventning.
- Børnenes uafbrudte snak og spørgsmål på vores gåtur fortalte, at de var spændte og ville gerne gøre det ukendte til kendt.
- At børnene ville være tæt på en voksen og snakkede stille, da vi kom til skolen, fortalte om en utryghed i det ukendte.
- Da vi var i klassen med de andre var de fleste af vores børn rolige og afventende, ville gerne lege og snakke med dem, de ikke kendte. Dog var det D at nogen var mere sikre på sig selv og sprang ud i legen uden videre, mens nogen forlod deres stol og deltog i legen sammen med en de kendte børn.

Hvad er voksenperspektivet i fortællingen?

- Der er ingen tvivl om at vores børn havde en fordel ved at de kendte de fleste og havde to voksne med som de var trygge ved og hele tiden vidste hvor var.
- De voksnes rolle var at gøre mødet med det nye trygt for børnene.

Sammenfatning

- Dette besøg med flere skal gøre starten på ForårsSFO og skolegang til en god oplevelse og muligheden for ny indlæring pga. trygheden fordi de får fysiske og psykiske billeder af deres nye hverdag
- Overgangen fra børnehave til Forårssfo bliver mindre kompliceret for barnet med disse besøg ifølge med voksne, de er trygge ved.
- Fortællingen/besøget understreger vigtigheden i at give børnene en tryk børnehavetid og hjælpe dem til at have lyst til at prøve noget nyt og give dem oplevelser, der styrker deres selvværd. Det kan gøre overgangen til ForårsSFO til en lykkelig begivenhed for barnet.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Vi arbejder hele tiden med *Inddragelse af lokalsamfundet*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi inddrager lokalsamfundet i arbejdet med at skabe trygge og udviklende læringsmiljøer for børnene.

[Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø](#)

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Vi har hele tiden fokus på *Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi inddrager børnenes oplevelser og perspektiver, når vi løbende vurderer og udvikler kvaliteten af børnemiljøet, som en del af arbejdet med at skabe trygge og udviklende læringsmiljøer.

Følg link til [Miniprojekt: ”Læringsmiljø i børneperspektiv” – Oktober 2019](#)

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Som tidligere beskrevet, har vi i Faaborg-Midtfyn kommune udviklet et værktøj - *Læringsblomsten*, som hjælper os med at holde styr på de lovfastsatte temaer og mål i den pædagogiske læreplan, når vi planlægger vores hverdag med børnene og reflekterer over sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer vi skaber og børnenes læring.

Her kan du få en præsentation af [Læringsblomsten](#)

På de følgende sider folder vi læringsblomsten ud, idet vi gennemgår læreplanens 6 indholdstemaer og de 12 mål. Under hvert tema finder du eksempler på, hvad der kendetegner de læringsmiljøer, som personalet stræber efter at skabe, samt hvad børnene skal have mulighed for at opleve i deres hverdag sammen med kammerater og personale.

I afsnittet om evalueringskultur, kan I læse mere om, hvordan vi evaluerer vores pædagogiske praksis og følger op, så vores læringsmiljøer bedst muligt understøtter børnenes brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Alsidig personlig udvikling*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- der er præget af omsorg og tryghed samt appellerer til nysgerrighed
- der understøtter samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale samt børn imellem
- hvor alle udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden gennem leg og aktiviteter – på tværs af alder, køn, social og kulturel baggrund

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- at have mod på livet samt erfaringer med sociale positioner og demokratiske processer
- at være nysgerrige og føle sig trygge i verden, så de kan holde fast, prioritere og fordybe sig med tillid til egne potentialer
- at kunne engagere sig samt lege og deltage i forskellige fællesskaber, hvor de kan få hjælp til at regulere deres følelser og håndtere både med- og modgang

01-02-2024

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres alsidige personlige udvikling.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Social udvikling*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- der er inspirerende, udfordrende og foranderlige samt præget af leg og demokratiske praksisser med nærværende, vidende og nysgerrige voksne
- hvor alle er aktive medspillere og udviklere af fællesskaber i empatisk samspil med andre børn og voksne - såvel i som uden for dagtilbuddet
- hvor børnenes egne perspektiver inddrages og mødes med anerkendelse og respekt, når forskelligheder indgår som værdifulde for fællesskabet

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- at blive mødt, respekteret og anerkendt, som dem de er i fællesskaber, hvor de kan udtrykke deres følelser og tanker og blive forstået
- at have gode venner og værdi i sig selv, når de deltager i fælles beslutninger og dannes i mødet med det, der er anderledes end dem selv

01-02-2024

- at tage hensyn, eksperimentere, udforske, møde modstand og forskelligheder i trygge rammer sammen med gode kammerater og hjælpsomme voksne
- at være kendte i og trygge ved lokalmiljøet samt bekendt med forskellige kulturtilbud og muligheder i området

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres sociale udvikling.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Kommunikation og sprog*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- hvor voksne anvender et nuanceret og nærværende sprog samt sikrer alles mulighed for at indgå i sproglige samspil og dialoger på tværs af alder, køn, modersmål og social baggrund
- hvor alle har adgang til såvel analoge som digitale bøger, spil og skriveredskaber, som kan anvendes med og uden voksnes hjælp
- hvor de fysiske rammer giver plads til samtaler af høj kvalitet i leg, rutiner og planlagte aktiviteter, og voksne sikrer alle lige deltagelsesmuligheder ved at gå bagved, ved siden af eller foran i samvær og aktiviteter

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- positive, nærværende voksne og kammerater, der justerer deres opmærksomhed i forhold til dem og kammeraterne, mens de øver sig i at spørge, lytte og tilbyde relevante svar til hinanden

- erfaringer med at sprogliggøre deres tanker og behov og at være inddraget i det sociale samvær, så de opbygger stærke relationer på tværs af alder, køn, modersmål og social baggrund
- at både kroppen, talen og skriftsproget er i brug, når vi udforsker vores ideer, relationer og fælles omverden

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres kommunikation og sprog.

Miniprojekt: "Sprogunderstøttelse i hverdagen" – marts 2020

Personalets udviklingsfokus

Hvordan kan vi understøtte børnenes sproglige udvikling via:

- Mere fast/struktureret/tilgængelig sprogindsats i vores hverdag
- Inddragelse af forældrene.

Miniprojektets fokus

Vi ønsker at bruge vores daglige samling som læringsrum for en fokuseret sprogindsats. (Dagligdags rutine)

Ved den daglige samling tager snak, sange, rim, aktivitet, leg og udgangspunkt i månedens tema. Fx Trolde.

På forhånd er der udvalgt sange, rim/remser og bevægelseslege som relaterer til temaet, og som vil være gennemgående som gentagelse fra dag til dag. (Vokseninitieret aktivitet)

Snakken til samling inddrager børnenes erfaringer, tanker og viden om temaet, således alle børn har mulighed for at bidrage til snakken.

I løbet af ugen vil vi skabe mindre læringsmiljøer hvor børnene i grupper får mulighed for bla. at udfolde temaet kreativt.

Vi laver en stor væg i garderoben, hvor der dagligt bliver hængt billeder, tegninger, sange, rim/remser mm som vi har arbejdet med i løbet af dagen/ugen. Billeder mm hænger i en højde så børnene kan se det.

Vi hænger den interaktive tavle op, med billeder af fokusordene og sange, sådan at billede og ord/sang understøtter hinanden.

Samtidig ønsker vi med indførelsen af en sprogvæg/interaktive tavle, at gøre sprogarbejdet tilgængeligt for både børn og forældre, og på den måde inspirere til mere snak og dialog.

Projektdeltagere

Deltagere i projektet er børn og voksne på Løvegruppen (ca. 20 børn i alderen 3-4 år, samt 3 voksne)

Vi ønsker at inddrage alle børnenes forældre, således at de kan være en aktiv medspiller i projektet.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Børnene skal opleve:

- Positive, nærværende voksne og kammerater, der justerer deres opmærksomhed i forhold til mig og kammeraterne, mens vi øver os i at spørge, lytte og tilbyde relevante svar til hinanden.
- At både kroppen, talen og skriftsproget er i brug, når vi udforsker vores ideer, relationer og fælles omverden.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Vi forventer at opleve:

- At forældrene bliver en mere aktiv medspiller ifht understøttelse af sprogindsatsen, med fokus på månedens tema. (Forældresamarbejde)
- At månedens tema vil give alle børnene en fælles platform med inspiration til leg og fællesskab. (Børnefællesskaber)
- At børnenes leg tager nuancer af og bliver inspireret af månedens tema (Leg)
- At sprogarbejdet i dagligdagen bliver en integreret del af vores hverdag, frem for et ”projekt” som lige skal klemmes ind i hverdagen (Læring)
- At månedens tema vil inspirere til børnenes nysgerrighed og underen. (Læring)
- At sprog, sproglig samspil og dialog vil blomstre blandt børn og voksne (Læring)

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

Vi har erfaret, at en genkendelig struktur og kendt indhold i dagens samling, har betydet, at flere børn har budt ind, og været aktivt deltagende i vores samlinger.

Den faste ”ramme og indhold” har kvalificeret personalets arbejde omkring samling. Alle har kendt deres rolle og vidst hvad indholdet var.

Gentagelser af sange, rim, remser og fortællinger, har været stort ønske fra børnene. Så i de situationer hvor vi som voksne kunne have et ønske om, at tilføre emnet nyt input, har børnene oftest haft større ønske om at gentage de 3-4 rim og sange som de havde lært. Dette har været et vigtigt opmærksomheds punkt for personalet. At blive i nuet, og ikke have så stort et fokus på at skulle udvikle/fremdrive processen, bare fordi det var planlagt på forhånd.

På det personlige plan har det krævet ”mod” hos personalet, ikke at have styringen hele tiden, men give plads til at følge børnene spor.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Vi har erfaret, at en genkendelig struktur og kendt indhold i dagens samling, har betydet, at børnene har været mere aktivt deltagende i vores samlinger. Børn som tidligere har været ”stille” er begyndt at byde ind, synge med og tage aktiv del i samlingen.

Vi har set, at børnene har brugt månedens tema som inspiration til fælles leg på legepladsen. Vi har set, at den fælles reference har skabt bedre deltagelsesmuligheder i børnefællesskabet, for de børn som ellers tidligere har haft svært ved at være en del af fællesskabet.

Sprogvæggen er blevet flittigt brugt. Sprogvæggens billeder, tegninger, foto mm er blevet brugt af børnene, og har genereret meget snak og dialog. Både indbyrdes snak, samt til spørgsmål og snak med personalet og forældre.

Den interaktive tavle har ligeledes været et positivt redskab til at underbygge månedens tema. Fokusord, rim og sange er flittigt blevet brugt af børnene.

Vi har oplevet et øget engagement blandt mange forældre ifht månedens tema. Mange forældre har givet sig tid til at have fokus på sprogvæggen i forbindelse med aflevering- og hentesituation, og har brugt tid på dialog med deres børn.

01-02-2024

En spørgeundersøgelse blandt forældrene understøtter vores oplevelse af, at børnene har tilegnet sig nye ord, rim, remser og sange. Godt 80% af tilbagemeldinger, kan bekræfte, at de oplever at deres børn kommer hjem og bruger nye ord, rim, remser og sange.

Opfølgning

Vi følger løbende op på vores stuemøder.

På en længere bane, håber vi i forbindelse med sprogscreening og samarbejde med vores talepædagog, at kunne se en positiv effekt af indsatsen, ifht. vores "sprog-børn",

Videndeling

Den Pædagogiske læreplan og igangværende miniprojekter er fast punkt på vores personalemøder. Desuden bliver det vendt på vores stuemøde.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Krop, sanser og bevægelse*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- med plads til kropslig udfoldelse og mangfoldighed, hvor børnenes behov og initiativer følges og kropslig sundhed understøttes
- hvor der udvises glæde ved bevægelse, og voksne muliggør kropslig udfoldelse ude som inde samt sikrer plads til både store armbevægelser og ro til fordybelse
- hvor alle sanser påskønnes og udfordres, så børnene får erfaringer med kropslige fornemmelser og følelser gennem leg, rutiner og aktiviteter

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- at mestre overgange mellem ro og bevægelse og nyde begge dele
- at tage initiativer til leg og eksperimenter med krop og sanser samt have tillid til og glæde ved bevægelse og sansede indtryk

01-02-2024

- at kende til og forstå deres krops funktioner og behov samt reagere hensigtsmæssigt på sanseindtryk og kroppens signaler

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres kroppe, sanser og bevægelse.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Natur, udeliv og science*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- der understøtter spontan glæde ved naturen, og hvor bæredygtige praksisser udfoldes
- hvor børnenes lyst til at udforske naturfænomener og lege med tal, former og mængdeopfattelser anerkendes og mødes relevant.
- hvor børnene får erfaringer med at genkende, undres og udtrykke sig om årsag, virkning og andre forklaringer på sammenhæng, mens voksne etablerer en bro mellem konkrete oplevelser og naturvidenskabens forståelser og begreber

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- glæde ved og forbundethed med naturen samt kendskab til naturvidenskabeligt og matematisk funderede begreber og forklaringsmodeller.
- erfaringer med at observere og undersøge naturfænomener i den nære og større omverden

- begyndende forståelse for betydningen af bæredygtig udvikling samt mine muligheder for selv at bidrage

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på natur, udeliv og science.

Miniprojekt: "Udeuge i Spejderhytten" – September 2019

Personalets udviklingsfokus

I forbindelse med at Storegruppen skal en uge ud i Spejderhytten, er vi undersøge på:

- Børnenes tilgang til naturen i et område, som er nyt for alle.
- Hvilken tilgang har de i forhold til, at vi nu skal være udendørs på området hele dagen.

Miniprojektets fokus

Med fokus på Børnekultur samt Leg og fællesskaber, vil vi undersøge:

- Hvordan tager børnene naturen til sig?
- Hvor vil der finde læring sted?
- Er der nogen som får rykket deres grænser?
- Vil børnene være eksperimenterende og aktivt deltagende?
- Ser vi børnene danne nye fællesskaber?

Projektdeltagere

De 14 børn som lige er blevet samlet i børnehavens nystartet Storegruppe + 2 voksne.

Børnenes forældre henter børnene i hytten om eftermiddagen, hvor de vises rundt og får forklaret hvad der er sket i dagens løb

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Børnene vil opleve:

- Den spontane glæde ved naturen og dens muligheder.
- At de tør mere end de selv tror.
- At de bliver nysgerrige og klogere på dyr og planter.
- Hinanden på nye måder.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Vi vil have fokus på:

- Hvad er de voksnes rolle?
- Går vi foran børnene eller ved siden af eller bagved, når vi skal understøtte børnenes initiativer?
- Hvordan understøtter vi, at børnene flytter deres personlige kompetencer/ grænser?

Vi ønsker at afprøve pædagog og naturvejleder Henrik Jelling's påstande om at:

- Børn får positive oplevelser i naturen.
- Børn får gode minder at se tilbage på.
- De lære navne på tingene i naturen.
  - Fordi kærligheden til naturen grundlægges i barndommen.

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

Vi har:

- alle 6 læreplanstemaer i spil hen over de 5 dage miniprojektet var planlagt til.
- opdaget nye sider af børnenes udvikling og set dem rykke grænser.
- set forældre begive sig dybt ind i skoven for at høre hvad børnene har oplevet/set/fundet.
- set børnene danne nye fællesskaber/relationer.
- haft 5 dage uden cykler, mooncar m.m.- og børnene savnede det ikke.
- googlet dyr vi ikke kendte. Som vi fandt i hytten.
- oplevet færre konflikter mellem børnene.
- set børn stortrives i sol og regn og mudder.
- erfaret hvor vigtig det at færdes i naturen er.
- som voksne været understøttende i forhold til at følge børnenes initiativer.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Børnene (og de voksne) har brugt alle deres sanser hele dagen – 5 dage i træk. Vi har været udendørs i alt slags vejr. Gået ud til hytten ca. 2½ km. hver dag. Vi var motorisk trætte og havde fået mange nye indtryk. Børnene har hjulpet hinanden og givet hinanden gode fif til forskellige udfordringer. Vi har erfaret at klokken ikke behøver bestemme alt.

Børnene har udvist større udholdenhed og mod. Bl.a. ved at turde røre ved dyr, klatre i træer, gå langt, ikke være indenfor og være undersøgende og nysgerrige.

Opfølgning

Erfaringerne fra spejderhytten bruges til september næste år, hvor næste hold skal afsted. Hjemme på vores egen "naturlegeplads" har vi også cykelfrie dage, så børnene kan fordybe sig i f.eks. naturen.

Videndeling

Miniprojekt ligger synligt i personalestuen, så alle kan læse det. Vi har sparring på personalemøder. Der hænger billede i institutionen, som understøtter børnenes fortællinger.

Øvrige tanker og forståelser

Der var ikke hegn om spejder hytten,- og vores bekymring og skepsis i forhold til et barn med særlige behov, blev gjort til skamme.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Kultur, æstetik og fællesskab*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- hvor alle får oplevelser og erfaringer med egne og andres kulturelle normer, traditioner og værdier både som aktive deltagere og tilskuere
- hvor de fysiske rammer og et varieret udbud af materialer og medier inspirerer til at være undersøgende og skabende på tværs af alder, køn samt social og etnisk baggrund
- hvor voksne gennem samskabende praksisser understøtter engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed i forhold til æstetiske ind- og udtryksformer

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- at få aktiveret sanser og følelser i samvær med kammerater og voksne - såvel i som uden for dagtilbuddet
- scene- og billedkunst, film, musik og litteratur samt mulighed for at deltage både som tilskuer og udøver
- adgang og kendskab til forskellige materialer og medier samt mulighed for at udfolde mig skabende og undersøgende med og uden voksne

01-02-2024

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på kultur, æstetik og dannelse.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringskultur?

Her beskriver vi, hvordan vi arbejder med den løbende pædagogiske læreplanlægning, samt hvordan forældre og bestyrelse inddrages i evaluering og opfølgning. Formålet med den løbende planlægning og evaluering er, at etablere og regulere vores pædagogiske læringsmiljøer, så børnene trives, lærer, udvikler sig og dannes optimalt. Vi præsenterer her nogle af de metoder og værktøjer vi anvender til dokumentation, refleksion og evaluering af de pædagogiske læringsmiljøer - i relation til vores vurdering af børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Den nuværende praksis i Lundsbjerg Børnehave:

- *Vi tager billeder som bliver vist på husets store info-skærm.*
- *Vi laver nyhedsbreve hver 3 måned, hvor der fra hver stue er uddybende forklaringer og evaluering på indsatser.*
- *Vi skriver dagligt på info-skærmen, hvad hver enkelt stue har lavet.*
- *Vi evaluerer mundtligt på stuemøder.*
- *Vi laver løbende miniprojekter og praksisfortællinger over husets arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan.*

Fremadrette praksis i Lundsbjerg børnehave:

- *Vi tager billeder som bliver vist på husets store info-skærm.*

- *Vi skriver dagligt, hvad hver enkelt stue har lavet i løbet af dagen.*
- *Vi vil på stuemøderne indføre et punkt, hvor personalet evaluerer på deres rolle i de forskellige temaer i LP.*
- *Vi arbejder med alle de overvejelser, der kan være omkring den didaktiske rolle i de forskellige aktiviteter eller arenaer, der er aktuelle. Her bliver opfølgning, evaluering og vidensdeling omdrejningspunktet.*
- *Vi vil diskutere hvor vi er henne, hvad vil vi gerne for at sikre alle børn udvikler sig, hvad der skal til, hvordan vi følger op? – herunder hører et syn på stuens læringsmiljø naturligt hjemme.*
- *Vi vil planlægge de pædagogiske tiltag ud fra metoderne, miniprojekter og praksisfortællinger.*
- *På hvert personalemøde vil en stue fremlægge et tema/indsatsområde inklusiv den evaluering, der har været på stuemødet. Herved får alle inspiration og mulighed for at kommentere eller stille reflekterende spørgsmål fx hvordan så I at børnene var nysgerrige/lærte af processen? Hvad gjorde I særligt i jeres rolle for at facilitere aktiviteten eller processen?*
- *I det omfang det giver mening inddrager vi forældrene i evalueringerne – se afsnittet om samarbejde med forældre om børns læring.*

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan?

Materialet fra de løbende evalueringer, som er beskrevet i forrige afsnit, anvendes som dokumentation for evaluering af det samlede arbejde med den pædagogiske læreplanlægning, der ifølge dagtilbudsloven skal foretages mindst hvert andet år. Formålet med samlede evaluering er, at afdække og redegøre for, i hvilket omfang vi har levet op til det fælles pædagogiske grundlag og de tolv fælles mål under de seks læreplanstemaer.

Der udarbejdes et fælles evalueringdesign for alle dagtilbud i Faaborg-Midtfyn Kommune, som offentliggøres på kommunens hjemmeside FMK.dk